

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. 6.
Félévre	5 " "	50 kr.
Évnyegyre	3 " "	" "
Egy órára	1 " "	" "

Szerkesztői szállás:

belső szobán 131. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasenstein és Voglérnél (Neuer Markt 11 szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitott cikkek

sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez csimrendők. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezdődik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” 1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt.	o. ért.
Félévre	5 " "	50 kr.
Évnyegyre	3 " "	" "
Egy órára	1 " "	" "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bél-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Adakozások

a Kolozsvárt felállítandó honvédeknek.

B. Bornemisza Lipót 50 frt o. ért.

A honvéd-menházra:

B. Bornemisza Lipót 50 frt o. ért. Ez összeget a tegnapi postával, hozzáadván az ügyvéd Nemes József úr által nálunk letett 5 frtot o. ért. postai utalvánnyal beküldötték a „Pesti Napló” t. szerkesztőségének. Összesen 55 frttal o. é. ben.

Pest, márcz. 11. 1870.

(r. l.) Az országgyűlés menetéről avatottabb toll szokta önt igen érdekesen és tüzetesen tudósítani, mindamellet meg nem állhatom, hogy a képviselőház terében ma lefolyt a nagyszabású esemény első benyomása alatt én is ne értesitem önt. A mai ülésben fényes diadalt ült a higgadt, minden körülményt fontolva számbavevő politika, és a tántoríthatatlan lángoló hazaszeretet, ama politika fölött, melynek alapja — nem vonjuk kétségbe — nemes lehet, de maga a politika megmondatlan elhamarkodott s azért veszélyes is fe nyegethet.

A honvédelmi miniszterium költségvetése volt tárgyalás alatt.

Tudni fogják olvasóim, hogy a nyugdíj rovatnál Ivánka Imre módosítványt terjesztett elő az 1848/9-iki honvédek nyugdíjaztatása iránt.

Hosszasan és nem mondbatomban, hogy minden elkeseredés nélkül folyt a vita pro et contra.

Az ellenzék a haza szent kötelességét hangsúlyozta, melynélfogva azokról gondoskodni, kik véreket áldozták a szabadságért, és a mai alkotmányos aera kivívásában tényező szerepet játszottak, szigorú tisztében áll.

A jobboldal legkevésbé sem vonta kétségbe a kötelességet, épen nem tagadta, hogy az 1848/9-iki honvédek gondoskodni mindenesetre kell, de szembe előt tartotta az elvitázhatatlanul kényes viszonyokat, melyek között élünk, kiemelte a különböző nemzetek féltékenységét, melyet a honvédek nyugdíjazásáról alkotandó törvény által — bár indokolatlanul is — gerjeszthetnének, és bár szívén viselte a keresetképtelen honvédek, ugyanint özvegyeik és árvaik bizonytalan jövődjének biztosítását, az ildomos politika követelte opportunitás alapján mellőzendőnek tartotta Ivánka Imre módosítványát.

Ismétlem, a vita erősen folyt. Az érvek már végkép kimerítettek, midőn a mai ülésben felemelkedett helyéről Gajzágó Salamon, Erdély tántoríthatatlan hű fia, s oly beszédet tartott, a mely alaposságánál fogva — hogy hosszasan ne jellemezzem — remek volt.

Ön e beszédet bizonyára egész terjedelmében fogja adni, részletezésébe tehát nem bocsátkozom, csupán a hatást kívántam constátálni, melyet az előidézett.

Ez, valóban gyűjtő volt.

Alig lebegtek el utolsó szavai ajkáról, megdörögött a viharos éljen, a képviselők, valamint a miniszterek közül gróf Andrassy Gyula és báró Eötvös József egy szempillantás alatt összecsoportosultak a szónok körül, kézzel és lájjal fejezték ki szerencsekívánatukat a jeles beszéd fölött, melyben azt indítványozta: hogy „miután azon okok, melyek miatt Tisza Kálmán hasonló indítványa 1867-ben mellőztetett, még most is léteznek, a ház Ivánka Imre módosítványa fölött térjen át a napirendre.”

Ez volt egyik szép mozzanata a mai ülésnek.

A másik, még magasabb, még lelkesítőbb és gyűjtőbb gr. Andrassy Gyula miniszterelnök beszéde, melyben Gajzágó Salamon indítványát pártolta, és kijelentette, hogy az 1848/9-i honvédek segélyezésére gyűjtést kez-

deményezett, és az iven legelőször is saját nevét 10,000 frttal jegyezte fel.

E nyilatkozatot szólni nem akaró éljenzés követte.

Az aláírási ív rögtön letétetett a ház asztalára, s alig egynegyed óra alatt 25,000 frtnál több volt feljegyezve.

Az aláírók közül hamarjában csak Lónyay Menyhért pénzügyminisztert emlitem 5,000 frttal, a ház elnökét Somssich Pált 1,000 frttal, Ivánka Zsigmondot, Warhmann Mórt stb. szintén nagyobb összegekkel.

Tollam sokkal gyöngyöb, keblem sokkal inkább megrendült ez esemény nagyszabású alatt, semhogy annak hű rajzát adni e pillanatban képes volnék.

Megmutatta a miniszterelnök, megmutatta a képviselőház, hogy e fontos érdekeket mindig ki lehet egyenlíteni, csak akarjuk.

Hiszem, hogy az országos adakozások óriási összegű fogják nevelni a ma megkezdett gyűjtést, és egyetlen honvéd sem lesz, kinek oka volna a haza hálátlanúsága ellen panaszt emelni, a nélkül, hogy a józan politika által indikált utat elhagytuk volna.

Pest, márcz. 11. 1870.

(B.) A honvédelmi miniszter költségvetésének több részletei feletti tanácskozás tegnap befejeztetvén, ma az 5-dik címre, azaz: a nyugdíjakra került a sor.

E cím ellenmondás nélkül megszavaztatott s a ház határozata értelmében Ivánka Imre s elvtársai azon indítványa tüzetten napirendre, mely az 1849-ki rokkant honvédek, azoknak árvaik és özvegyeik az országos pénztárból kívánja segélyeztetni.

Ezen indítvánnyal szemben a Deák-párt részéről Gajzágó Salamon s társai nyújtottak be egy indítványt, melyben a napirendre-térést sürgették, azon okból, mert e tárgyban a ház már határozott régebben s azóta semmi oly változás nem történt, mely az előbbi határozattól való eltérést indokolná, u. i.

Hasonló indítvány tétetett azon időben, a midőn a királyi-pár a koronázási összeget az 1848/9-iki honvédeknek ajándékozta, s a ház bizonyára nem azon okból, mintha a honvédek érdemeit kétségbe vonná, hanem más tekintetből indulva ki s követve ő Felségeik magasatos példáját, mellőzte az indítványt s a szociális téren eszközözendő segélyezést fogadta el.

Hogy az önkéntes adakozás nem eredményezett annyit, a mennyit remélni lehetett volna, az nem határoz semmit arra nézve, hogy ugyanezen út újból meg ne kíséressék és pedig kettőzöttet erővel. Az eredményt igen sok részben elősegíthetik az ellenzéki lapok.

Egyik oka annak, hogy a ház első ízben úgy határozott, a mint emlitem: azt volt, mert teljes mértékben elismerve azon önzéstelen nagylelkűséget, melylyel az uralkodópár a nemzet iránt viseltetett, helyesebbnek tartotta az adott jó példa követését ajánlani, mint annak értékét bármi által csökkenteni; a második ok pedig, mely a házat vezérelte, az volt; mert az országos pénztárból nyújtandó segély önkénytelenül kényszerítette volna az ország lakóinak egy részét oly célra adózni, melyhez járulni nincs kedvök s ez igen könnyen veszélyes izgatásokra nyújthatott volna alkalmat a nem-magyar ajku nemzetiségek között.

Igy állván a dolgok méltán lehet kérdeni: mi hát az oka, hogy ezen kérdést az ellenzék mindemellett ismét fölmelegítette.

Azt alig hihették, hogy a többség ugyanazon okokból ma más következtetéseket vonand le; azt pedig, hogy csupa politikai tökegyártásra számított párt-taktika lett volna, én hinni nem akarom.

De bármi volt is az oka, az indítvány a baloldal részéről mindazáltal megtétetett, s a többség hihetősen kötelességének fogja tartani minden oly lépést gondosan kerülni, mely a kiegyezkedés művének megszilárdulását akadályozná, s akár a magyar nemzet s királya, akár pedig a magyar nemzet s a többi nemzetiségek között újabb bizalmatlanság magvát hintené el.

A baloldal részéről legelőbb Domahidy emelt szót, mint mondá, a szívhez kívánván szólni, mire egyebiránt szükség nem volt,

mert a honvédek iránt a rokonszenv csak úgy megvan a jobb, mint a baloldalon.

A jobboldal részéről Gajzágó indokolta a napirendre-térést, egy talpraesett, bármely parlamentbe beillő beszéddel. Ajánlom ezen beszédet e lapok olvasói figyelmébe.

Szóltak többen a baloldal részéről is, volt recriminatio bővön, szó be-nem-váltás s hasonló nagy mondatok.

Midőn pedig gr. Andrassy miniszterelnök azon indokolással, hogy e tárgyat oda kívánja visszavinni, a hová való, a szociális térre, 10,000 frtot ajánlott maga részéről, lett általános zavar a baloldal padjain. S mégis még ezen ajánlat ellenében is voltak Tisza Kálmán gyanúsító szavai; de ily tettekkel szemben a legékesebb dialecta is elveszti hatását.

Szóval a honvédelmi miniszteri költségvetés nem termelt rózsákat az ellenzék számára.

A tárgy bevégezve nincs, több szónok van még felírva, de hihetőleg a napirendre-téréssel fog végződni, s nyitva marad az út a miniszterelnök által 10,000 frttal megindított ívet ezerekkel, százakkal, vagy kevesebb is gyarapítani.

Ez összeg kezelése azonban nem lesz mások feladata, mint az adakozóké, s maga az ajánlat sem áll a ház előtt, mint indítvány.

Belügy.

20 törvényjavaslat körül közelebbről az osztályok elé; ezek közt a bírák felelősségéről s nyugdíjazásáról, az ő Felsége udvartartási költségeiről, az első folyamod. bíróságok szervezéséről, a béke bírákról, a királyi ügyeszekekről, az első folyamod. bíróságok költségvetési előirányzatáról, a bírósági végrehajtókról, s a szőlőválsági kötvények szelvényadójáról szóló törvényjavaslat.

A Deák-párt f. hó 12-én tartott értekezletén tanácskozás alá vétettek az osztályok elé utasított törvényjavaslatok közül az „ő Felsége udvartartási költségeiről” és „a volt közp. kormányzat nyugdíjairól” szóló javaslatok; a párt a pénzügyminiszterrel nyert felvilágosítások után mindkettőt módosítás nélkül elfogadta.

Ugyancsak a Deák-párt értekezletén szónogra jöven a honvédségvezetés kérdése, elhatározták, hogy (ha a baloldal is részt akar venni) ezzel egyetértőleg egy bizottságot küldenek ki, melynek feladata lesz a gyűjtéseket tovább folytatni, a valóban segélyre érdemeseket kipuhatolni, s a begyűlt pénzt azok közt kiosztani.

A honvédségvezetési gyűjtéshez József főherceg, a magyar honvédség főparancsnoka 20,000 frttal járult; ismét a királyi ház egyik kiváló tagját látjuk ezzel a honvédségvezetés élén, az új honvédség elsője nyújt segítő kezét a régi honvédek rokkantjainak, oly tény az, mely maga is lehetetlenné teszi, hogy az Andrassy gróf által megindított aláírási ív csak anyagi és nem egy-szerszind erkölcsi eredménynek tekintessék.

Ezenkívül még a 11-én tartott ülés befejezte előtt a következő aláíráások voltak a gróf Andrassy miniszterelnök ívében bejegyezve:

Gróf Andrassy Gyula 10,000 frt, Lónyay Menyhért 5,000, Pulszky Ferencz 500, Deák Ferencz 100, Warhmann Mór 1,000, Krajcsik János 100, Harkányi Frigyes 1,000, Somssich Pál 1,000, Wodianer Béla 1,000, Csengery Antal 100, Ivánka Zs. 200, Aczél Péter 2,000, Térey P. 100, Szitányi B. 1,000, Hollán Ernő 200, Szuppan Zs. 200, Majláth István 100, Molnár I. 200, Bittó I. 100, Horváth Mihály 100, Szentiványi Károly 100, Brezovay L. 100, Szeniczey Ödön 100, Bezeredy L. 500, Bánó J. 100, Ernusz K. 100, Kerkápoli K. 200, b. Kemény Gábor 100, Onosy M. 200, gróf Kálucy Pál 100, gr. Rbádey István 100, Jankovics A. 100, Barscai Ákos 100, gr. Wass Samu 100, Radvánszky K. 100, Róth L. 100, Bohus Zs. 100, Tóth Vilmos 200, Wirkner L. 100, Ocskay R. 500, Nedeczky I. 100, Muzslay S. 100, Horváth Döme 100, Széll K. 100, Zeyk Károly 200, Hosszu József 100, Dániel Pál 100, Herteleny K. 100, Tanárky Gedeon 100, Szirmai Ödön 300, Klobusiczky Á. 100, gr. Teleki Domokos 500, Petrovay Á. 100, id. gr. Bethlen János 100, Mezősényi J. 100, Rónay L. 100 és Zalay I. 100. Összesen 49,500 frttal. Ezen aláírók közt eddig egy ellenzéki képviselő sincs.

A határőrvidek kérdésében folyó hó 13-án tartott meg Budán a minisztertanács, midőn a „P. N.” hallomása szerint, megállapított a magyar kormány a osztrák miniszterium leg-

utóbbi izenetere adandó felelete. Hogy mi e felelet, még nyilvánosságra hozva nincs, s ezt a „P. N.” sem tudja, de azt látja, hogy hónapok mulnak el egymásután, a nélkül, hogy ő Felsége e tárgyban publikált elhatározása a valóságba átmenne, s a bécsi kormánykörök nézetét képviselő „N. Fr. Presse”-nek több cikke elég annak megértetésére, mily szégyenítő helyzet jutott ez ügyben Magyarország. Azon stadiumok, melyen e kérdés áthatolt, közönségesen ismeretesek. Legelőbb kérdésessé tették, vajjon a határőrvidek magyar-horvát terület-e? s havakat igénybe vett vita után mégis ő Felsége elhatározására volt szükség. Ezután jött a pénzkérdés, követelték a quota és államadóságok utáni illeték felemelését. A magyar kormány ez utóbbit határozottan visszautasította, de a quota, hir szerint, alkudozott, s egyik versio szerint 1/3, másik szerint 1/6 % elfogadását ajánlá. It kezdődött aztán a circulus vitiosus; a bécsi urak ez ajánlatra azt mondták, hogy a quota emelésének elvállalásából önként kell folyonia az államadóságok felemelésének is, s a gunyt tetézve még követelik, hogy Magyarország mondjon le Dalmáciáról is. (Legalább a „N. Fr. Presse”-ben e nézet van kifejezve.)

A „P. Napló” kimutatván, hogy Magyarország a határőrvidek átvételével semmi anyagi haszna sincs, s csak terhei szaporodnak, a Hasner miniszterium ellenszégülését tisztán „politikai uzsorakodás”-nak nevezi, s érdekes cikket azzal végzi, hogy e fonák helyzetbe főké a hamis kiindulási pont hozott, mert alkudozunk a nélkül, hogy erre határozott támpontjaink lennének. Bár-mint áll is azonban a dolog, írja idézett lap, a jogi kérdés megoldása nem lehet felüggesztve a finansialis kérdés elintézésétől és ha Magyarország a határőrvidek tetteles birtokában lesz, akkor ám alkudozzunk.

Ugyancsak a határőrvidek ügyét illetőleg leg-újabbán azt írják Bécsből a „P. Lloyd”-nak, hogy a lajtántuli miniszterium a quota nézve közeledik a magyar kormány ajánlatához, azonban az államadóságok után elvállalt illeték felemeléséhez is erősen ragaszkodik. Bécsi körökben remélik, hogy Magyarország engedni fog; a „P. Lloyd” azonban úgy hiszi, hogy e reménylőkben csalatkoz-nak. A bécsi tudósító hamisnak jelzi azon hirt, mintha Magyarországtól a Dalmáciáról lemondást követelték volna, mert azon kezdik, hogy el sem akarják ismerni erre vonatkozó igényeit. Csak az az egy baj van a doktor urakra nézve, hogy nem ők fogják elhatározni ezen igények jogosultságát.

Népszámlálási adatok. Udvarhelyszéken következő eredményt mutat fel a népszámlálás: Összes népesség (kivéve Udvarhelyt és Oláhfalut) 90,380, ebből 45,901 férfi, 44,479 nő. Ez összegbe számítva a szék területén fekvő Udvarhely város és Oláhfalú lélekszámát is, a szék összes népessége megközelíti a 100 ezeret. Járásokonként van a patakfalvi járásban 2,621, az oláh-falviban 5,986, a homoródiában 6,886, a bögöziben 7,000, Bardóc fűszékben 8,552, az etédi járásban 8,727, a bözödiiben 11,146, a keresztnyiban 11,903, a farczádiiban 13,345, a parajdiiban 14,214 lélek. Fogarasi vidék népessége (Fogarasi városát kivéve) 82,330, s pedig 41,297 férfi és 41,033 nő.

Andrassy Gyula gróf

miniszterelnök és honvédugyér beszéde.

a képviselőház márt. 8-iki ülésében.

T. ház! Én a honvédek nyugdíjazására vonatkozó indítványhoz, mint már azelőtt volt szerencsém kijelenteni, csak akkor fogok szólni, midőn ez indítvány a ház által fog tárgyalatni, most csak arra kívánok válaszolni, a mit egy előttem szóltott t. képviselő Várady Gábor ur mondott és igyekezni fogok arra nézve felvilágosítást adni. (Halljuk!)

Azt mondta a képviselő ur, hogy a Ludoviceum kérdésében már nem is tartja szükségesnek utolag felszólítani a kormányt, mert hiszen ezt már azelőtt tette. Én megvallom egész őszinteséggel, hogy akkor, midőn e részben felszólítás először intéztetett hozzám, azon reményben voltam, hogy ma már e kérdés meg lesz oldva; azonban a kérdés már magában bonyolodott. Egyrésztől állanak az egyesek által tett alapítványok, másrésztől a helyiség kérdése és harmadik részről áll a tanítási rendszer megállapítása, melybe annyiban van beleszólása másoknak is, mennyiben van fundatiónk nem honvédségi iskolák, hanem a sereghez kiképzendő katonatisztek számára tétettek (Felállítások balsóli: magyar tisztetek számára.) igen is magyar tiszt kiképzésére a hadsereg számára.

Nem volt tehát célirányos azt tenni, mi a

sterium tehetett volna, t. i. követelni, hogy az évenkénti dotatio visszavonassék mindaddig, míg helyiségről intézkedve nincs, nehogy azon összegek tükeletesen eredmény nélkül elvesszenek azokra nézve, kik most ezen összegek mellett tanítanak; de koránt sincs szándéka a ministeriumnak azt, mint a t. képvis. ur Várady mondotta, 3 évre halasztani, a midőn majd azon építendő kórház vagy fel lesz építve, vagy nem. Én azt remélem, hogy ez irán már előbb eredménnyel fog a ministerium előállhatni, és akkor talán a képvis. ur is meg lesz nyugtatva.

Egyébiránt addig is, míg ezen, mint mondám kissé bonyolult kérdés végképp megoldaték, gondoskodva van a ministerium részéről arról, hogy az egyetemen megnyitott tanfolyamon kívül, minden kerületben ugy tisztképző intézetek, mint tisztiskolák, és minden zászlóaljnál altiszti iskolák alakittassanak; Sz. Fehérváron pedig már létezik egy lovastiszti és tisztképző iskola, egyszersmind pedig felsőlítottatott egy m. cultusministerium, valamint a horvát autonom kormány, hogy minden kerületi parancsnokság a főiskolákon egyszersmind katonai tanfolyamot nyitasson a honvédelmi ministerium tárczájának költségén.

Ez az, mit az első pontra válaszolni kívántam. Mi a második, t. i. a magyar kir. testőrség kérdését illeti, erre nézve képvis. urnak bátor vagyok mindenek előtt azt válaszolni, hogy a ministerium soha sem mondotta, — sőt ugy emlékszem, épen az ellenkezőt mondotta, hogy a magyar testőrség Ö Felsege által vissza állittatván, most ismét azon célnak volna szentelve, mi azelőtt tulajdonképen rendelkezése volt, t. i. tiszték képzése. Magától világos az, hogy udvari szolgálat és tiszt kiképzés a tudomány mai álláspontjával össze nem fér. (Ellemondás a baloldalon.)

Az nincs kizárva, hogy azon tiszték, kik a hadseregbelettől tett szolgálatok után a testőrségbe lépnek és onnan ismét a hadseregbe visszatehetők, értem a magyar korona alá tartozó tiszteket; és akárják, magasabb kiképzést ne nyerhessenek és arról gondoskodva is van, hanem a testőrséget katonai képző intézetnek tekinteni sem nem lehet, sem célirányos nem volna. (Helyeslés jobb felől.)

Mi az összeget illeti, egyszer volt szerencsém megemlíteni, — de nem merek most sem az általam idézendő minden tétel helyességéről jól állni — hogy körülbelül 30 néhány ezer frt összeg az, mi a testőrség alapítványának jövedelme; de ez az udvartartási költségekben körülbelül 100 ezer frtalt pótolta. Ezt bátor voltam már egy ízben kijelenteni és akkor a ház azt megnyugvással vette. Természetes tehát, hogy a testőrség költségvetése a honvédségi költségvetésben nem foglaltathatik.

Mondotta az igen t. képvis. ur azt, hogy a magyar honvédségnek nincsenek műcsapatai, nincsenek technikai osztlányai. Erre nézve válaszom igen egyszerű. Nincsenek, mert arról a törvény nem intézkedett, sőt nem tartotta szükségesnek intézkedni, és én azon nézetben vagyok, hogy tekintve az ország anyagi viszonyait, véghetetlen káros volna oly nagy költséggel járó testületeket fenntartani az egész idő alatt, melyeket háboru esetében fel fogunk találni és melyek együtt fognak működhetni akkor, midőn szükség lesz rájuk. (Mozgás a baloldalon.) A műszaki csapatok kiképzése azonban nincs kizárva, a mennyiben ez magában a honvédségben is megtörténhetik és majd a nagyobb gyakorlatok lesznek, ki fog tűnni, hogy lehet-e azt magában a honvédségben nagyobb költség nélkül realizálni, vagy pedig nem. Megengedem, hogy a honvédségnek artilleriája nincs, és nincsenek egyéb műszaki csapatok. De bocsássom meg nekem a t. képvis. ur, ha azon indokolást tekintve, melylyel ma ismételve méltóztatott élni, azt válaszolom, hogy meg vagyok győződve, hogy ha azon uton mentünk volna, melyet a t. képviselő ur és elvtársai kijelöltek most és más alkalommal, nemcsak műszaki csapatunk nem volnának, de nem volna ma egyetlen egy honvédség sem. (Élénk helyeslés jobb felől.) Méltóztat-

tak mondani, hogy kisszerű az eredmény, melyet egyáltalában a honvédelmi ministerium fölmutathat. Legyen szabad erre száraz adatokkal felelni. A honvédség jelen állománya tesz 68,980 főt, melyből 906 tiszt. Ezen összeg a folyamatosan levő sorozás után meg fogja haladni a rendszerezett hadi létszámot, vagyis a 90 ezret. Az idei őszi gyakorlatok idejéig körülbelül 70,000 före mehet a beoktatott h. névesség létszáma; és a gyakorlatok végzésével behívható a most besorozott legénység is, és akkor az év végeig vagy a jövő év kezdetéig 110,000 ember lesz betanítva. Ezek — azt gondolom — mégis oly eredmények, melyekről nem lehet úgy általában kimondani, a mint azt állítani méltóztatott, hogy kisszerűek. Egyébiránt keményebb kritikát is megszoktunk és azért ezen kritikát is oly könnyen vesszük be, mint a szentelt vizet, (Derűtlenség) azok után, a miket nem rég hallottunk. Akkor t. i. midőn a véderőről szóló törvény tárgyalatott, az mondottott a t. urak részéről az ellenfél, hogy a honvédségről szóló törvény csak azért indítványoztatik, hogy annál könnyebben lehessen a másikat, mely a nemzetre nagy terhet ró, keresztülvinni. Később azt méltóztatott mondani, hogy igenis megvan a törvény, jó, elfogadjuk, ugy a mint van, de soha sem volt komoly szándék annak életbeléptetésére, meg fog az maradni a papíron, holott az általános kötelezettség a hadsereget illetőleg életbe fog lépíteni egész szigorral (Fölkiáltások jobbfelől: Ugy van!) De még nincs hat hónapja, hogy egyáltalában igen t. és most jelen nem lévő képvis. társunk Ghyczy Kálmán ur, midőn t. barátom és collegám Lónyai pénzügyminister ur arra bivatkozott, hogy nem léteznek azon utalványok, a melyeknek kibocsátására a honvédség érdekében föl volt hatalmazva, azzal válaszolt, hogy ő nem lát utalványt; igaz, de nem lát honvédséget sem.

Most már, ha itt volna, megkérdézném őt, most lát-e már honvédséget? (Derűtlenség.)

A velem szemben ülő t. barátom Ivánka képviselő ur megnyugtatót engem azon tekintetben, hogy igen is már látja a honvédséget; de ha már kénytelen azt látni, legalább azt teszi hozzá, hogy abban csak politikai vélemény szerint nevezetnek ki, a mennyiben abban nem lát elegendőt saját pártjából. A honvédségnél a kinevezések kizárólag vagy irányadóló csupán pártiszempontból történnek (Felkiáltások a balon: Igaz! Ugy van! Jobbfelől nem igaz! Nem ugy van!) Megcáfolja ezt ugyanazon lajstrom, a melyre hivatkozni méltóztatott, ha az egész országot illetőleg át nézni méltóztatik. Igaz, hogy fennáll az a másik körülmény, melyet előadni méltóztatott, hogy nincsenek ott mindazok, kik oda mehetnek; de erre válaszom igen egyszerű. Krisztus urunk csinált csak oly csudát egyszer, hogy egynehány kenyérről egyszerre ezeket tudott kielégíteni, de az ő példáját azóta nem tudta senki utánozni (Tetszés). Én meg vagyok győződve arról, hogy vannak igen tiszteletreméltó, igen érdeműs férfiak, a kik a honvédség létszámában nincsenek alkalmazva, de az nem az én hibám. A mi egyébiránt e kinevezést illeti, a mint nyíltan és határozottan kimondtam azt, hogy a pártiszempont nem volt irányadó és nem erre volt kizárólag a tekintet, ugy most is épen oly nyíltan és határozottan kimondom, hogy e tekintetben a felelősséget magamra vállalom.

Hogy történik a kinevezés? A törvény azt mondja: Ö Felsege nevez ki. Mily fokig ajánl a ministerium, azt ismét a törvény mondja meg. Azon magasabb fokokat illetőleg, melyekre nézve a ministerium kihallgattatik, miként jártam el? arra azt felelem: ajánlottam mindent összevéve azokat, a kiket eléggé ösmertem olyanokul, hogy saját komoly felelősségem alatt minden tekintetben ajánlani merjem. Ez nem zárja ki egy cseppet sem, hogy kimaradhattak oly egyének, a kik kinevezésre érdemesek lettek volna, de ezeket vagy én nem ismerem vagy azok nem ismerték, kiknek tanácsával e tekintetben éltem, anyira, hogy őket ily mérvben és ily módon ajánlhattam volna. (Helyeslés jobbfelől.)

nemes, ez szeret, alkot, terem. A régi idők Grátiái ennek voltak szülöttei, megtestesítve egy egy nő személyében.

Asszonyom! Nagykegyed személyére akarom ezeket alkalmazni, a nélkül, hogy céloim volna legtávolabbról is megsérteni szerénységét, az igaz női hecs eme néma tolmácsát, a szív drága ére nyeinek eme látható virágát. Mert hiszen szívéből egyik alkalommal a nagy fájdalomat veszi elő és mutatja fel nekünk, melynek sulya alatt a föld reszket, s szemünket saját magáival együtt a köny harmata megési, másikkal az egék dicső hajlékaiból lehozott tiszta örömet tünteti fel, s közli velünk, melytől szívünk hasonlóan sajátmagával együtt repes; egyik pillanatban szerencsétlenek, másikkal boldogok vagyunk Nagykegyeddel együtt; egyszer a szeretet villanyfolyamával elevenít meg, máskor az erény festszekezik arcán és egész valóján megrázkóztat, s kldli bódítani és ünnepet tlni a szívebe, szemekbe és homlokokra... mondjam-e folytassam-e tovább?... Nagykegyed alakjait nem felmutatja, de élteti, nem játszza, de éli, minden játéka egy élet, leélve néhány perc alatt!.. A hervadó lilium módjára saját hímpera alá temetkezett Melindának, a lemondás és kétségbeesés sajkáján megtört és elhaló reményt áráló Margitnak, az ármány áldozatán esett Ad-

Várady Gábor igen t. képviselő ur előhozta a Bourbonok példáját és azt mondta, hogy ők azon hibát követték el, miszerint a Napoleon hadában szolgált tábornokokat nem vették át; — méltóztaték megengedni a képvis. ur, hogy én ezen historicus hibát rectificáljam. Ők átvették, mind átvették, igen is: de egy agyonlötvetet azért, mert azon gyanuba esett, hogy előbbi urához inkább ragaszkodott, mint az akkori kormányhoz. Ez csak a historicus példa helyreigazítására szolgál; de engedje meg nekem a t. képvis. ur, hogy ezen tábornok és ezen példa következtében én idézzek egy másikat, s ez az amerikai tábornokok példája. Ott nem rég láttunk egy óriás harczt, a melyhez stratégiai és conceptioi tekintetben a mi harcztink, ugyszólván, csak gyermek-játékok voltak, eldöntve oly tábornokok által, a kik a harczt után szerényen visszavonultak polgári állásukba és most más téren működnek és használnak hazájoknak (Ugy van!); kérem tehát a képvis. urakat, ne méltóztatassanak ugy nyilatkozni, hogy valaki kinn vagy benn azt hibesse, hogy nálunk nincsenek oly egyének, kik ennyi önmegtagadással bírnának (Ugy van! jobb felől) Én azt hiszem, hogy igen is vannak.

Idézte továbbá t. képviselő ur az én beszédemet a honvéd nyugdíjak kérdésében 1867 ből. T házi! Nem tartom magamat szónoknak, hanem egy szerencsém van, hogy ha beszédeimet idézik, azt mindig szívesen fogadom, attól nem félek, — miután meggyőződésöm sugallja, a mit mondom, — hogy abban ellentétet bizonyíthatnának reám. Én nem idéztem volna azt, a mit akkor mondtam, hanem a t. képvis. ur idézi annak egy részét, és ennél fogva meg fogja engedni, hogy én is idézzem, miután azt bizonyosan nem akarja reám alkalmazni, hogy egy lelvélből 3 sort kivégez, azzal engem bepeleljen és elítéltesen, mint Fouque Thionville mondotta, hogy — mondom — én is folytassam és kiegészítsem azt, a mit felolvasni méltóztatott. (Halljuk!) Idézi t. i. a t. képvis. ur beszédemnek ezen részét, annak bebizonyítására, hogy én magam mintegy kijelöltem már 1867-ben, hogy a kérdés mostani stadiumában igen is természetesnek találom azt, hogy a képviselőház a honvédek rokantjai és árvai javára intézkedjék. E passus, a melyet méltóztatott idézni — szóról szóra olvasom fel — így hangzik: „Nem helyeselhetem továbbá ezen indítványt az időre nézve se, melyben beadott. Ha ezen indítvány akkor terjesztetik a ház elé, midőn világosan fogja mindenki tudni, vajjon elégséges-e azon alap, mely Ö Felsegeik által a honvédek árvai és rokantjai felségelésére nagylelkűleg adott: akkor megfoghattam volna azt stb.“ Ezt igen is mondtam, de mondtam azután a következőket: „Nem fogadhatom el ezen indítványt harmadszor azért sem, mert a benne rejelő elvet nem tudom elfogadni;“ és itt van a legnagyobb különbség. Az mondatik ugyanis, hogy a mit a törvényhozás egyik fele tett, a másik azt bátran utánozhatja, hogy Ö Felsegök nagylelkű tetteinek csak pótlása, csak ismétlése volna az, ha a ház az indítványt elfogadná. Ez egyáltalában nem áll. Egészen különböző az, ha Ö Felsege gondoskodik azokról, kik meggyőződésük szerint, és a mint tapasztalásból tudom, csak az alkotmányért és annak fenntartásáért akartak küzdeni, de tetteik Ö Felsege seregeivel szembeszállottak, és az, ha az országgyűlés segíyezi azokat, kik Ö Felsege seregei ellen küzdöttek. Mondottam továbbá: „Nézünk vissza ármai a történetre. Az 1861-ki felirat egy szóval sem említette fel azt, s az illető képviselő urak maguk is kijelentették egyenkint és ismételten, hogy fátyolt kívánnak a multra biritani. Azt hiszem, hogy ez az ország, a többség határozata, ez az, miben az ország megnyugodott; és ha az akkor becsületbeli kötelességei között nem foglalt helyet, ugy most sem hozhatik fel mint olyan; sőt veszedelmes volna vitatni, hogy az most becsületbeli kérdéssé vált, a mi akkor nem volt az; — mert ez esetben méltóztatassanak megmondolni — a t. urak átellenben azoknak ad-

riennek, s ki tudná előszámlálni még kiknek, az írók által megalkotott pygmalioni szobrai előttünk Nagykegyed szívében és által nyerne megelévnélést, Nagykegyed személyében jelennek meg sirjaikból, s a megjelenés eme pillanataiban valóban nem tudunk eléggé számot adni magunknak érzelmeinkről, úgy tessék, mintha egygyé olvadna minden szépség, minden nagyszerűség, s mintha képtelenek volnánk követni Nagykegyedet a magaslatra, melyen megjelenik, melyet feltár előttünk, — mert ihletett ajkai szívének teljességéből szólnak, s így a hatás elmaradhatatlan, — ez... ez... művészet!..

Igen! Nagykegyednek művészete valóban szép, mely első neve; önálló, eredeti, magyar föld szülötte, mátrai, mely második neve; méltó a borostyánra, melyet jelent Laura: harmadik neve! Igen! művészete az, mely Kolozsvár közönségét ma a lelkesedés túlaradó aramatával borítja el, művészete eszközle, hogy Kolozsvár ma ünnepi szintőltsön magára s mintegy magyar Athéné avassa fel magát! Im! tekintsen szét — az előbbi nagy közönséget még nagyobb váltotta fel — az arczok fénylenek, a szemek égnek, a keblek dagadoznak az örömtől, melynek kiindulási és végpontja Nagykegyednek művészete és kedves személye, egygyé olvadva elválaszthatatlanul!!

nának igazat, kik a fejedelmeknek azt szokták mondani, hogy a királyok engedményei mindig csak újabb követelésekre szolgálnak alkalmat; hogy a fejedelmek jószívűsége a népek által gyűlöseségnek tartatik mindig, hogy a népek szívét megnyerni nem lehet, hogy a királyoknak csak egy támaszuk van: a fegyveres erő, másban bizniok nem lehet. Én érzem, hogy szabadelvű alkotmányos kormányknak nem lehet feladata ezen elméleteket szétesíteni. Vessen magával számot az ellenzék, mely magát liberalisabbnak tartja mint a kormány és mondja meg: vajjon feladatai közé tartozik-e ezen tanácsadóknak igazat adni?!

Ez egész összegében az, a mit akkor mondtam és mit most is biszek, és erre nézve el fogom mondani nézetemet akkor, midőn az indítvány tüzetesen tárgyalás alá kerülend. (Helyeslés a jobb oldalon) Most még csak annyit vagyok bátor megjegyezni, hogy néha a pártok közti béke kedvéért kénytelen egyik vagy másik párt nem nézni igen közel a logicára, — de azon logicát, melyet a t. képvis. urak mintegy az indítvány tárgyalását előkészítőleg itt felállítottak, t. i. hogy a ház akkor, midőn azokat, kik Ö Felsege zászlói ellen küzdöttek, országos alaplól kívánja segíyezni, ugyanazon tételre lép, melyen Ö Felsege áll, ki azokat segíyezi, kik ellene küzdöttek, ezen logika mondom, meghaladja azon határt, melyet e tekintetben várni lehetne.

Ezeket akartam most elmondani; a többire elmondom nézetemet, midőn az indítvány szünyege kerül. (Helyeslés jobbfelől.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése marc. 9-én.

Elnök: Somesich Pál.

Jegyzők: Majláth István, Széll Kálmán, Jámor P.

A kormány részéről jelen vannak: Andrásy Gyula gr., Bedekovich Kálmán b., Gorove István, Lónyay Menyhért, Rajner Pál miniszterek.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül hitelesítettik.

Deák Ferencz: T. ház! Egy interpellatiót kívánok a t. pénzügyminister urhoz intézni, a házadó-mentességre nézve, melyet a 68 ik évi XII. törvény, különösen a 23 ik §. megad.

Az illető minister ural közöltetni fog.

Rajner Pál belügyminister: Henszelmann Imre mohácsi képvis. ur interpellatiót intézett hozzám a Kolozsvár városában lévő hid- és magyarkapu lerombolásának megakadályozása iránti.

Erre nézve van szerencsém jelenti, hogy még 1868. novemb. 5 én a pesti magy. történelmi társulat Kolozsvár városát megkereste, miután tudomására esett, hogy ezen régészeti és történelmi szempontból igen nevezetes, s a régi kor dicsőségére emlékeztető, kő tornyot lerombolni szándékozik, hogy ezen szándékától elállni és ezen tornyokat az utókor számára fenntartani sziveskedjék.

A város december 9 én tartott üléséből ötös bizottságot küldött ki azon utasítással, hogy ezen ügyet mind szépsézet, mind történelmi, mind gazdasági szempontból tanulmányozás alá vegye, és az ottani történelmi társulat bizottságával egyetértőleg jelentést tegyen a képviselő testület elé. Mielőtt azonban ezen ötös bizottság beadta volna jelentését, 1869. majus 1-én 189 kolozsvári polgár és háztulajdonos részéről ellenkérvény adatott be, melyben kiemeltetvén az, hogy először is ezen tornyok egyikének fenntartása valósággal életveszélyes, s annak kitározása nagyon sok költséget okozna, azonkívül az újabb kor közlekedési igényeinek tágabb tér nyitandó, ez pedig csak is nagyobb mérvű kiasajátítások és költségek által lenne eszközölhető: azon 189 házbirtokos és polgár kérte a várost, miszerint azon magyar kapu minél előbb bontassék szét, anyaga pedig más városi czélokra fordítassék. Az ötös bizottság, egyetértőleg a történelmi osztály véleményével, majus 19-én beadta jelentését, mely abban öszponosul,

És ezen szívből jövő, hármas művészete iránti elismerése, mondhatnám hódolata jeléül e város női és férfi koszorujának apraja nagyra ezen szívszerinti ajándékkal kívánt érzelmeinek, szeretetének újból is látható kifejezést adni. Ne tekintse e magában csekély ajándék anyagi értékét, hanem tekintse a szeretetet, mely ott a háttérben oly tiszta lánggal ég! S midőn és ezt Kolozsvár érdemes közönségének nevében, csekélységemre nézve megkülönböztetve megtisztelő kegyes megbízás folytán Nagykegyednek ezennel átnyújtani társaimmal együtt szerencsés vagyok, s midőn tisztelettel felkérem, hogy fogadja érdemes megbízóim szeretetének, tiszteletének és erős ragaszkodásának legőszintébb nyilvánítását, s midőn arra is felkérem, hogy engedje meg e kis babékoszornak bár méltatlan, de tekintve megbízóimat, méltó kezekkel homlokára leendő feltűzését (fejére teszi) — egyszersmind obajtom — s legyen meggyőződve, ezrek obajtját, hogy a Grátiák óvják és oltalmazzák drága életét és egészségét, hogy még sokáig, sokáig lehessen és maradjasson Thaliának élő temploma! Éljen!... (szünni nem akaró viharos taps és éljenzés!)

TÁRCZA.

Sz. Mátrai Laura

jutalomjátéka alkalmával tartott beszéde *)
Derzsi Józsefnek.

Szeretve tisztelt asszonyom! Szívből szívhez és szív szerint akarok szólni, a mint Isten tudom adja. De hol is kezdjem, hogy e pillanathoz, e pillanathoz kedves személyéhez és érdemes megbízóimhoz méltó legyen, mert gondolataim és érzelmeim valóban szokatlan hullámzásban lévén, azoknak e pillanathoz kifejezést adni vajhmi nagy s tán örömet tulhaladó feladat; érzem, melyen érzem, hogy nyelvem gyenge, s éppén most, mikor az angyalok nyelvére volna szükségem?!.. Mégis... mégis... oldódjatok fel ti gyarlóság kötelekei... kérlek, könyörgök — követeltem!..

Nagy, valóban nagy szerepe van a szívnek; ez az életnek forgató kereke, ez fáj, ez örvend, ez sir, ez nevet, ebből és ez által születik a nagy,

*) A t. művésznő számos tisztelőinek kedves dolgot véltünk tenni, midőn e szép beszédet közli-vánatra közöljük szerk.

hogy a Bethlen-bástya, mely kérdés alá nem vonatkodik, és mely teljes jó karban van, minden esetre tartassék fenn az utókornak, és ezáltal a régi emlékek is elég tetsessék. A Henszlmán képviselő interpellációjában foglalt két kapura nézve azonban azon szempontoknál fogva, melyek az említett bástyájdonosok kérvényében kiemeltettek, t. i. hogy kitározás nélkül fen nem tarthatók, másrészt pedig a közlekedést gátolják, csak akkor lehetne segíteni, ha egy Tanner-féle ház és az a mellett lévő Máriassy féle házakat kisajátítatnák, mi nagy költségekbe kerülne, s a mit a város pénzügyi viszonyai meg nem engednek; 1869. június 19-én azt határozta, hogy a Bethlen-bástya az utókornak fentartassék, az említett két kapu azonban minél előbb lebontassék. Ezen stadiumban volt az ügy, a midőn a t. képviselő ur megtette interpellációját. Én nem késtem közvetlenül a városhoz fordulni, és mindazon tekinteteket, melyek történelmi és régészeti szempontból felhozhatók, a városnak újabban felemlíteni. A város azonban február 18-iki ülésében kijelentette, hogy előbbi véleményéhez ragaszkodik, igen élesen emelvény ki azt, hogy csupán autonóm jogkörében működött, és igen zokon venné, ha autonóm működése, mely különben is a kor igényei által igazolható, változás alá vonatnék.

Igy áll az ügy, — bár egyrészt azon indokot, melyet a város felhozott, hogy t. i. ezen toronyok fentartása történelmi szempontból nem igen fontos, én a magam részéről nem acceptálhatom, s e tekintetben véleményemet, mint sokkal hivatalosabbnak a történelmi térsálatnak, mind pedig Henszlmán képviselő ur véleményének alárendelem; más részt kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az okokat, melyeket a város felhozott, hogy a végzés teljesen jogérvényesen és a város autonóm hatáskörében hozott, valamint hogy a takarékosági tekintet és különösen Kolozsvár városának anyagi helyzete ily áldozatot nem engedhet meg; végre azon tekintet, hogy a kormány nincs azon helyzetben, hogy ezen anyagi áldozatot a maga tárczájából pótolhatná, el kell fogadnom és így nem tekintem magamat jogosultnak arra, hogy Kolozsvár városának jogérvényesen hozott végzését megváltoztassam (Helyeslés.)

A képviselőház tudomásul veszi a választ. Napirenden van a honvédelmi miniszterium költségvetése feletti általános vita.

Szólottak: Mednyánszky Sándor, Térey Pál, Makray László, Pap Lajos, majd

Tisza Kálmán: Roszálja, hogy a Ludoviceum mindeddig nem állított fel; ugy azt is, hogy a honvédség nem bír még tízercsapatokkal; erős meggyőződése, hogy a honvédség sokkal jobban volna szervezve, ha e kiegészítő csapatokkal már bírna. Tiltakozik ezután az ellen, mintha az ellenzék valaha ellenzte volna a honvédséget; sőt ellenkezőleg — ugymond — azt mindig pártolta; csupán csak az ellen szólt fel annak idejében, miszerint a törvény már rég szentesítve volt, de a kormány részéről a felállításra nézve mi sem történt.

Végül a honvédrokkantak nyngdíjaztatását sürgeti.

Simonyi Ernő: Leginkább a miniszterelnök beszédére reflectál, s felemlíti a honvédség hiányait. Felemlíti ezután, hogy a miniszterelnök 1867-ben azt állította, miszerint a haza minden kívánsága teljesült volna; erre közbeszól a miniszterelnök és ezeket mondja:

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: Én ezt soha sem mondtam. Itt a napló, szivesen átadom a képviselő urnak, méltóztassék felolvasni. (Halljuk! Halljuk!) Én 1867-ben a következő szavakat mondtam. (Halljuk! Halljuk! Olvassa.)

„Elmondta az 1861-ki országgyűlés, hogy az alkotmány a törvényhatóságok visszaállítását kívánja, hogy a miniszterium kinevezését, az elköszönt javak visszaadását, és a törvénytelen ítéletek vagy vádak következtében az országon kívül tartózkodók szabadon hazabocsátását kívánja. Uram, az ország mindezen kívánsága teljesült.“ (Élénk helyeslés jobbról!) Kérdem, teljesültek-e az országnak ezen kívánságai? Igen-e vagy nem? (Jobbról: Igen! Igen!) És méltóztassanak megengedni elmondanom, hogy ha én három évig engedtem azt, hogy az ellenzék lapjai és szónokai ezen rágódnak, ennek csak azon oka lehetett, mert azt hívéim, hogy oly passiv téren állanak, hol az ily táplálékra van szükség. (Derültség, élénk helyeslés a jobboldalon.)

Szólt ezután: Matyus Arieztid, Berzenczey László; ezek után még B. Podmaniczky Frigyes és Kerkápolyi Karoly, utóbbi két szónok beszédét lapunk is közölni fogja.

Az általános vitára több szónok feljegyezve nem lévén szólt még:

Bittó István előadó: Nem tudja, hogy elfogadják-e a ház, hogy a honvédség tisztjeire nézve ugyanazon javadalmazás állapíttassék meg, mely a közös hadsereg tisztjeire az 1870-iki költségvetésben a delegáció által megállapított. (Elfogadjuk!)

Elnök: Elfogadják a ház a pénzügyi bizottság véleménye szerint, hogy teljes egyenlőségbe állíttassanak a hadsereggel a honvédek? (Elfogadjuk!) Tehát elfogadjatik. Ezzel az általános vita befejeztetett.

A képviselőház ülése márcz. 10-én.

Elnök: Somsich Pál.
Jegyzők: Majláth István, Széll Kálmán, Jámbor P.

A kormány részéről jelen vannak: Andrássy Gyula gr., Bedekovich Kálmán, Eötvös József b., Gorove István, Lónyay Menyhért miniszterek.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül hitelesítetik.

Következik a napirenden levő tárgynak folytatása, t. i. a honvédelmi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalása.

Bittó István előadó: A pénzügyi bizottság véleménye a következő: A központi igazgatásra, mely a miniszterium és számvetésnek szűkségletlenül a központi ruha- és fegyverraktárnak, hadtárnak, és az ujoncozásnak költségeit is magában foglalja, összesen 249,717 frt 95 kr. vétetik igénybe.

A pénzügyi bizottság az összesen 116 főből álló személyzetet, mely négy polgári és két katonai osztályra felosztva, teljesíti e miniszterium különféle és számos teendőit, és melyből az idő szerint egy tanácsos, titkár és fogalmazó, mint kirendeltség működik az erdélyi kir. biztos mellett, a szolgálát érdekei által eléggé indokoltnak találván, sőt meg lévén győződve arról, hogy a naponként szaporodó teendők folytán a segédhivatalnoknál és a számvetésnél jövőre kilátásba helyezett csekély személy-szaporításnak szűksége rövid időben fog következni, — a kívánt összeget a tisztí költségek fejében fentebb már levonatni javasolt 639 frt. 65 kr. híjjával kerek számban 249,000 frtban megadtni javasolja.

Klapka György: a központi igazgatás költségeit sokalja; 25,000 frtot honvédek iskolára ohajtana fordítani. Megrója Ivánkát, miért hibáztatja azt, hogy a honv. minisztr. államtitkára polgári egyén, holott tudnia kell, hogy Angliában a hadtágyér is mindig polgár és nem katonai, s Amerikában a bábura alatt is polgári egyén vette a hadtágyeket és pedig jól.

Kerkápoly Károly államtitkár: T. ház! A központi igazgatás kiadási czimén felvett tétel igazolására engedje meg a t. ház kiemelnem, hogy a múlt év folytán, melynek pedig csak végső felében lehetett az ügyeknek egész erővel fölmerülniök, miután a törvény azt mondja, hogy a tavaly először ujoncozottakat, mint általában minden ujoncozatot is október előtt behívni nem lehet, s így előbb az ügyeket egész erővel megindítani teljes lehetetlen volt; tehát mondom tavaly az év folytán a miniszteriumhoz, mely pedig oly ügyekkel, melyeket a törvény nem hozzá utasítana, épen nem foglalkozik, 43,224 ügydarab érkezett. Ezen 43,224 ügydarab közül 18,356 volt csak az, mely a honvédseregre vonatkozik, tehát a honvédség mértékével mérendő meg; ellenben 24,868 tehát teljes két harmada a beérkező ügyeknek olyan, melyek beérkeznek, ha a honvédség nem léteznék is, mert a közös hadsereg agendáit tárgyalják, melyre pedig a t. képviselő ur is a védelem súlyát fekteti. A törvény akarta ugy, hogy a közös seregbe vonatkozó működéseknél és teendőknél nagy része a kormányzat terén föntartatott a haza kormányának. Így az összes kiegészítési ügyek, az ujoncozás és mindaz, mi ezekkel egybefügg, a szabadságolás, katonai növelés, elhelyezés, stb. kérdései. Ha tehát a t. képviselő ur a 48ival hasonlítja egybe a mostani honvédelmi miniszterium teendőit, azt hiszem, méltán nagyra tekintheti az összeget; de ha méltóztatik reflectálni arra, hogy a tegnapi mondatok szerint, már a 90 ezeret megközelítő honvédsereg újabb rendszeresítés, a minden kezdetnél felmerülő temérek teendők mellett, még a közös seregre vonatkozó 24,868 ügydb. látandó el, nem hiszem, hogy megmaradna azon véleménye mellett, hogy ezen czimben a miniszterium költségéből 25,000 frtot törlni lehessen.

De megvallom, csodálkozom, ha a ház e nézetet magáévá tenné. Én összeállítottam a honvédelmi miniszterium ügydarabjainak nemcsak egy évi összegét, hanem febr. 12-ig, mikor ugyanis hittem, hogy ezen tárgy körülbelül napirendre jön. Összesen 6332 ügydb. érkezett az első 43 nap alatt a miniszteriumhoz, esik ebből 147 minden napra, melyet rendszeren el kell látni. Budgetünk mondja, hogy 6 osztályal rendelkezik a miniszterium, nem számítva azon agendákat, melyeket ellát az erdélyi kir. bizottság. A hat osztályhoz érkezett 43 napon át 6332 ügydb. Én némi összehasonlításokat csináltam azon többi miniszteriumok agendáival, melyeknek költségeit a t. képviselő ur nem sokalta, és a melyek már megszavaztatnak. Viszonyítottam az ottani ügydarabokat az itteniekkel és az eredmény az lett, hogy ugyanazon 43 napon át nálunk 6332 ügydb. érkezett, a helyi miniszteriumhoz 5486 ügydarab tehát 836-tal kevesebb; a vallás és közoktat. miniszteriumhoz 4314, tehát 2008 al kevesebb; a pénzügyihez 7522, tehát csak 1190-nel több; az igazságügyihez 3283, tehát 3039-el kevesebb érkezett. Nálunk van 3 miniszteri és 5 osztálytanácsos. A vallásügyi miniszteriumnál, hogy 2080 dbbal kevesebb az ügyszám, 2 államtitkár, 12 tanácsos. Nálunk egy államtitkár, 7 tanácsos. A pénzügyinél, ezen roppant nagy miniszteriumnál, hol csak 1190-el több az ügyszám, egy államtitkár, 6 miniszteri és 23 osztálytanácsos; nálunk egy államtitkár és 7 tanácsos és így meg tovább az a többi miniszteriumokon át. Tehát a legnagyobb megnyugvással mondhatom, hogy egy tanácsosra sehol annyi ügydarab, de nem monok sokat, ha azt mondom fele annyi sem esik, mint ezen miniszteriumnál — és így csak ugy láttatik el, hogy minden tanácsos alatt öt-hatan működnek a fogalmazó személyzetből. Méltóztassék arról meggyőződve lenni, hogy másként az ezen miniszteriumhoz regelegt teendőket, miknek két harmada a közös hadsereg agendái, ellátni teljesen lehetetlen.

Megszavaztatott a központi igazgatásra, az eddig nem létező horvát osztályal egyetemben összesen 256,440 frt, ugyszinte a második czim alatt honvédfőparancsnokságra 34,200 frt.

A 3-ik czimnél: Kerületi parancsnokságok, nagy vita támadt a lóátalányra előirányzott összeg iránt. De végre is a felvilágosítások után a képviselőház megszavazta a harmadik czim alatt előirányzott 130,600 frtot.

Tárgyalatik ezután a csapatokról szóló 4-ik czim.

Szathmáry Károly: Megvallja, hogy az imént felejt jelenet után zavarban van aziránt, hogy fele kérdése iránt kérdő felvilágosítást nyerni, s némi eltérések után kérdő a minisztert azon hiány fölül, hogy a költségvetésben egyetlenegy székerről, — mely gyalogság számára lenne alkalmazandó, — de továbbá még egyetlenegy beteg-kocsiról sem történik említés.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: T. ház! Az előttem szóló t. képviselő ur azt akarta bebizonyítani, hogy azelőtt a t. ház szavazott oly kérdések felett, melyet nem értett (Ellenmondás balfelől) és nem értették itt sem. A t. képviselő ur nem akart arra szavazni, — úgy szólott, a mit nem értett, mi pedig szerinte megszavaztuk azt, a mit nem értettünk. Én azt gondolom, hogy ezt bebizonyítani nem méltóztatott. A dolog másként áll. A t. képviselő urak közül többen kérdéseket intéztek az államtitkár urhoz, illetőleg a miniszterhez; felvilágosítást adott a bizottság előadója, adott az államtitkár. A t. képviselő urak azonban abból indulván ki, hogy azt bizonyítják be, miszerint a kérdésben levő tárgyat nem értjük — azon eredményre jöttek, hogy daczára az adott felvilágosításnak, nem értvén azt — ezzel bebizonyították, hogy ők nem értik. (Élénk helyeslés jobboldalra.)

Azt mondotta továbbá a t. képviselő ur, hogy a miniszterium vajmi keveset tett ezen intézmény népszerűsítésére; hogy hiányzik ez, hiányzik amaz; midőn megvolt a fegyver, hiányzott a ruha, sat. sat. — Tökéletesen tulemelkedve egy kezdő intézménynek nehézségeit, melyek mindenki által méltányoltatnak, a ki hozzá ért. (Derültség, és helyeslés jobboldalra.) Mi tehát, midőn kénytelenek vagyunk a kritikát elfogadni, azt kérjük, méltóztassék ezen kritikát úgy alkalmazni, mint a mely hat, buzdít, éleszt, t. i. helyben hagyni, elismerni azt, a mi jó, és gáncsolni azt, a mi rossz; de ezt nem méltóztatott követni, (Ellenmondás balfelől.) hanem az ellenkezőt; és az ily fegyver megtompol a kézben, nem bédít, nem serkent, de nem is hat, és jogot ad arra, hogy magunk részéről buzzuk a párhuzamot. (Halljuk!)

Azt méltóztatott mondani, hogy a miniszterium nem tett semmit ezen ügy előmozdítására és népszerűsítésére. Huzzunk párhuzamot! Mióta a honvédelmi kérdés az ország előtt fölmerült, mi ez oldalom szedtük a köveket és téglát onnan, és ugy, a hol és a hogyan azokat találtuk, hogy fölépítsük az épületet. Igen sokan voltak, kik nem is hitték, hogy valaha létrejőjön; igen sokan voltak, kik akkor, midőn csak az eszméről volt szó, kijelentették, hogy legyen az épület bármily kicsiny, előre biztosítják a kormányt elismerésükről; később pedig, midőn az építésre került a sor, midőn mi — mint mondom — a követ és téglát hordtuk, igen sokan nem csináltak semmit. Némelyek hordtak valamit, hordtak sarat és azokra dobálták, kik a nem mindig kényelmes lajtorjájokon vitték föl az építkezési anyagot. (Hosszas élénk tétészés jobboldalra.) Most pedig azt mondják, hogy az épület mely előttük áll, nekik nem tetszik. Megengedem hogy ők, a mint mondják, jobbat építettek volna; de engedjék meg ők is, ha én meg azt mondom, hogy ez nincs bebizonyítva. Meglehet azonban, hogy csakugyan jobb honvédséget szerveztek volna; de hogy a jelenleginek létesítését igen sokan akadályozták, az kétségtelen. (Nyugtalanosság balfelől.) Helyeslés jobboldalra.) Bocsanatot kérek a t. háztól, hogy szemben azon eljárással, mely ily criticalával az ellenzéknek magának állását gyengíti, kénytelen voltam ezeket elmondani. (Élénk helyeslés jobboldalra.)

Tisza Kálmán: Beszéde kezdetén ismételve kijelenti, hogy a nyart felvilágosítás eredményére nem vezetett. Tiltakozik ezután az ellen, mintha a haloldal a honvédség szervezése ellen akadályokat gördített volna; azon alaptalan vádat pedig, hogy a szervezéshez sarat hordtak volna, visszautasítja.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: Én tiltakozom az ellen, mintha a t. képviselő urnak joga volna azt, a mit én mondtam, akár magára, akár a t. baloldalra venni. Itt vannak szavaim, melyeket mondtam: némelyek hordtak sarat is; kik azok a némelyek? azt vegyék magukra azok, kik csakugyan hordtak sarat. (Balfelől: kik azok?) Hogy történt olyan sárhordás, azt tudja az egész ország, tudja az egész ház és tovább bizonyítani nem tartom szükségesnek. A mi a képviselő urnak másodikké nézett el, t. i. az, hogy inkább ohajtja, hogy ne tárgyalassék ezen honvédelmi költségvetés, hanem ugyszólvá ugorjunk át azon, mert azt gondolja, hogy semmi sem árt inkább azon ügynek, mintha kiderülne, hogy azok, a kik kezelik ezen ügyet, nem értenek hozzá, a mi, mondom, ezen nézetet illeti, elfogadom, de más indokoknál fogva. Elfogadom először azért, mert a miniszterre nézve mindig csak kellemes, ha budgetje gyorsan megy keresztül, és másodszor elfogadom azért, mert ha az országnak időt és pénzt nyertünk, oly valamit teszünk, mire már régen kellett volna figyelemünket fordítanunk. (Élénk helyeslés jobboldalra.) Nem fogadhatom el az ő szempontjából, de kívánom és bátor is vagyok ajánlani az én szempontomból.

Az élet, a tagadhatatlan számok bizonyítják, hogy a honvédelmi ügyben egy év óta igen sok történt, amár a t. képviselő urnak mindig azt mondják, hogy semmi sem történt; én döntsön e felett az ország és a ház. (Zaj balról: Majd fog dönteni!)

Kerkápoly Károly államtitkár: Csernátynak következőleg felel: Az előttem szólott képviselő ur egyetlen egy nyilatkozatára kívánok csak felelni, mert a miket a kormányelnök irányában a t. képviselő ur felhozott, azokra nézve, természetesen nem rajtam fekszik a felelés terhe. Én a magam részéről nem hiszem tévedni, ha azt állítom, hogy én a baloldali sajtónak csak egy részéről szóltam, és ha szószertem nem így tettem volna az állást, kijelentem, hogy így akartam érinteni szavaimat.

Hogy pedig e tekintetben igazam volt, ezt a képviselő urnak mostani előadása is igazolja, mert

hiszen e kérdés felett maga is kénytelen volt ellenkezőbe jönni egyik társával. Egyébiránt ismétlem, hogy én a sajtónak csak egy részéről szóltam, és örülök, hogy nem kell, hogy nem lehet az egészről így szólnom és örülni fogok, ha az alkalomtól meg leszek fosztva, hogy valaha a sajtó vezetői — mindig csak az illetőket érte — óvakodjanak oly kifejezésektől, melyek nem is a kormányt támadják meg, hanem magát az ügyet. Az még hagyján van, ha p. l. mondatik, hogy a miniszterium arra törekedik, hogy a honvédség neve csúfá tétessék, ez nem a honvédséget, hanem a miniszteriumot afficiálja, ez pedig megszokta az ilyeneket. Legjobb meggyőződése az ellenkezőt mondja neki; ha a lapok mondják nem tehet róla. De midőn oly czikk jelenik meg, minő pl. az volt, midőn azon hír keringett, hogy a vörös nadrag kékkel, a kék zubbony barnával cseréltesék föl, szóval, hogy a 48 ki színek újra használtassanak, nem tudom, melyik lap azt írta: „A hir, mint értesültünk, alaptalan; örülünk rajta, fel is tettük, meg is vártuk, hogy azon dicső emlékt színeket nem fogják megfertőztetni azzal, hogy a mostani honvédséget bujtassák belé.“ (Mozgás e t. ház, a honvédség intézményére esik vissza. Ez a nem gondolkodó résznel nem a miniszteriumot, — melyet, hogy hazafias dolog-e népszerűsíteni? vitáni nem kívánom, — de az intézményt népszerűsíteni, azt pedig már merem állítani, hogy ez nem hazafüség. (Élénk helyeslés jobboldalra.)

Jókai Mór: Saját lapját próbálja védeni, a megérdemelt megróvás ellen.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: A t. képviselő urnak a sajtóra vonatkozó azon állítására, hogy bizonyos dolgokat miért nem czáfolunk meg, erre azt válaszolom: csak azért, mert physicailag is lehetetlen. Annyi folytonos válogatás nélküli vád emeltek, hogy azon sajtóosztály, melyet megszavazni méltóztatott, mégis nekem időm volna is vele érintkezni, a mi nincs, még tisztezt nagyobb erővel sem volna képes mindazon vádakra válaszolni; valahányszor én lelkem legjobb meggyőződése szerint azt gondolom, hogy e hazának és az ügynek használtam, azt olvasom a lapokban, hogy az országnak valamely jogát eluraltam, feladtam. Mindannyiszor válaszoljak? Igy van ez a nagy és így van a kis dolgokkal. Ha Pesten vagyok, azt olvasom, hogy Bécsben vagyok, ha Bécsben, azt olvasom, hogy Pesten. (Derültség.) Általános működésünkről azt olvassuk, hogy elurultuk az alkotmányt. A ki mindennap kénytelen azt hallgatni, hogy elurulta az alkotmányt, az utóvégre érzéketlen lesz a kisebb vádak iránt. (Helyeslés jobboldalra.)

Egyszerű ez az ok, és nem egyéb, ha nem válaszolunk. Azt is méltóztatott mondani, hogy miért nem válaszoltunk hamarabb. A „Hon“ mai reggeli számában van az monda, hogy meddig fogjuk meg csúfá tenni a honvédséget; ugyan mikor kellett volna arra hamarabb válaszolnunk? (Nagy derültség, éljenzés és taps jobboldalra.)

Két éve, hogy működünk e téren, mindenki láttára, felelősségünk teljes érzetével; — ha ez nem válasz az ily vádakra, ugy más választ találni nem vagyok képes. (Élénk helyeslés és éljenzés jobboldalra.)

Szólottak még: Várady Gábor, Kerkápoly Károly, Jókai Mór, Mifetics Svetozár. Utóbbi felhívja a honvédelmi miniszter figyelmét arra, hogy a honvédecapatoknál csak alig van egynehány szerb nemzetiségű, mint tiszt alkalmazva, mit a nemzetiségi ellenszennnek tulajdonít.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: Kerekem visszautasítom azon állítást, hogy Magyarországon a kormánytól kezdve és keresztül a három nemzetnek utolsó tagjág, csak egy is volna, ki egy magyarországi szerbet azért mert szerb, akár egyik, akár másik hivatalból visszazoritáná. (Általános helyeslés.)

Legnagyobb örömmel és legnagyobb bizalommal fogjuk fogadni azokat, kik jelentkeznek és képességeiket bebizonyítják; sajnos, igen kevesen jelentkeztek eddig, de ha fognak jelentkezni, a legszivesebben fogjuk fogadni. (Általános helyeslés.)

Azt mondá továbbá a képviselő ur, hogy az osztrák seregben több tábornok van, ki a szerb nemzetiséghez tartozik. Ezt megengedem; de azt meg fogja engedni a képviselő ur is, hogy azok nem azért tábornokok, mert szerbek, hanem azért, mert szolgáltak és a tábornoki állásig felvittek. Legyen meggyőződve, hogy mi is hisszük azt, hogy azon bátor, derek, férfias és hazafias nemzetiségből, melyet szerbnek neveznek, fognak tábornokok is válni, mint voltak már előbb is igen hires tábornokok. (Helyeslés. Felkiáltások: Damjanich! Éljenzés.)

Szólottak még: Tisza László, Deáky Fülöp, Kerkápoly Károly államtitkár.

A képviselőház ezek után megszavazta a negyedik czim alatt a csapatokra előirányzott 3.915,304 frtot.

Maros-Vásárhely, márcz. 13.

(b.) Mig önök Kolozsvárt felolvasásokat tartanak, bohóc-zeneestélyeket rendeznek, színházban járnak, egy szóval: fenéig tritrik az élvezet poharát, az alatt mi sem agódnok sokat a sovány nagybójtí prédikációk miatt, s nem igen marad időnk a „memento mori“ ra gondolni. Tisztelet a kivételnek. Ha annak nevezhetjük a gyászmenetet melyet e hó 10-én rendezet Balog József a „haza martirjai“ sirjához. Tümekek fölfáklyázott ember ment oda ki, azonban kevés füstöt és tizet csináltak, minthogy sokan az épen maradt szövétekek árát egy maradó síremlékre kívánták fordítani. Nemcsak mi, de egyáltalán mindenki helyeselte a fogást. A helyszínen énekelték a himnust, melyet Balog úr sok műértelemmel vezényelt. Bereczky Sándor és Lázár Ádám tisztelt polgártársaink rög-töngzött beszédeire pedig, „sokan megindultak“ — Luxemburg gróf itt is nagy esensiót keltett tetszeten fejevel. Naponta számos látogatói vannak. Még pedig a közönség minden rétegéből. Képzeltetik

UJDONSÁGOK.

(—) Megjelent és szerkesztőségünkbe be-
küldött a Szana Tamás által szerkesztett „Szép-
irodalmi Közlöny” mutatójában. A lap
külsője ép oly izletes, mint egész, minden cifra
czimsallag és tarkabarka szines nyomtu czimlap
nélkül, mint az újabb időkben általánosan diva-
tossá lett a szépirodalmi lapok között. Alakja és
nagysága ugyanaz, milyen az Arany János által
remekül szerkesztett „Koszoru”-é, később a „Szép-
irodalmi Figyelő”-é volt. A hason irányú lapok
között tartalma is leginkább megközelíti amazokét,
nem csak változatos, de értékes dolgozatokat tar-
talmaz. A többiek között Szász Károly, Tolnai La-
jos, Dalmadi Győző, Szana Tamástól olvastunk benne
életrevaló közleményeket; a külföldi irodalmat pe-
dig Turgenev a jeles beszélyíró képviseli. A szer-
kesztő előfeszítési felhívásában szerényen szól a kö-
zönséghez, s nem bombasztikus fraziszokkal, hanem
a vállalat számára megnyert jeles irodalmi tehet-
ségek neveivel kívánja biztosítani a komoly törek-
vést. Ajánljuk e lapok olvasóinak figyelmébe.

(—) A lezajlott farsang örömvirágai nem elé-
gíték ki a fiatal kedélyeket. Hir szerint, a nagy
bűjtől is lesz egy nyilvános táncmulatság.

(—) Csakugyan hallomás után közöljük azon
hírt, mintha egyrészt azon díszes jelmez öltönyök-
nek, melyek az utolsó színházi jelmezbőlban fé-
nyeskedtek, az illeték színházunknak szándékozná-
nak ajándékozni. Örvendünk, ha e hír való volna.

(—) Mentovich Ferencz elismert írók, s az
ügyesen szerkesztett „Székely Hírlap” belmunka-
társa „Uj világnézet” című munkáját, melyet ez
előtt néhány évvel lefoglaltak, közelebből njob-
sajtó alá rendezi. Ajánljuk előre is a tudomány
barátai figyelmébe.

(—) Tordáról írják nekünk, hogy a megyei
bizottmányi ülés hétfőn kezdetét vette. Ugyanez al-
kalommal a megye lelkes főispánja b. Kemény Gy.
a bizottmányi tagok között aláírásit ívet indított
meg s lelkes szavakkal hívta fel a jelenlevőket,
hogy adakozzanak a leendő honvéd-menház ja-
vára. Az aláírást a főispán kezdte meg 100 frttal.
A nemes példa bizonyára sok követőre talál.

(—) Maros-Vásárhelytől állandó színház épí-
tése van tervben.

(—) A ludak nem csak a Kapitulumot, ha-
nem közelebből egy brassai kézművesnek is több
száz forintnyi értékét mentették meg. Mig a gazda
vásárban járt, tolvajok törtek be a néptelen te-
lekre, hol az udvaron nagyszámú lud volt. A há-
rom tolvaj közül kettő a szobákat járta rendre, míg
a harmadik egy elnyomorodott, szegényorsú nő-
személyt az udvaron örködött. A ludak csakhamar
észrevették, hogy idegenek járnak otthon, lámát
csaptak, s a nő ruháját cibálni kezdték. A szár-
nyas hősök azonban nem hozták zavarba a tolvaj-
jokat, bevégzik a munkát s odább állottak. A ká-
ros más nap jelentést tett a rendőrségnek, s egyúttal
egy tarka karton darabot is, mint corpus delictit a
hivatalnak átadott. A ludak szagatták le azt. Há-
rom nap múlva értesíték a kézművest, hogy ello-
pott tárgyai megkerültek, egy cigánytól, ki bizo-
nyos tolvajságot hurokra került, bevállalja, hogy a
karton darabot az ő szoknyájából szagatták le a
ludak, és büntetését is kiadta. Így irja ezt egyik
levelelünk.

— A kolozsvári keres. és iparkamara f. hó
14-én tartott ülésében lényegesebb határozatok a
következők voltak: A jegy-bank ügyében oda-
nyilatkozott, hogy az önálló, a bécsi jegy-banktól
teljesen független bankot a valuta jelen állásában
és nem csak lehetőségek, de a hazai érdekek szem-
pontjából kívánatosnak látja, a mely a magyaror-
szági anyagi viszonyokkal ismeretesebb lévén, azok
fejlődésére hatásosabban befolyhat, mint az osz-
trák nemzeti bank. — (Az ez ügyben felterjeszt-
ett emlékiratot közölni fogjuk.) Az országgyűlés-
től ez ügyben kiküldött bizottságnak kihallgatás
végett szakértőket kijelölték a kamara: dr. Szabó
József, Vagner Frigyes, Finály H. és Galgó-
czy Károly urakat. — A helybeli telekköny-
vező bizottmányhoz kérdést intéz a kamara:
minő stadiumban áll a városi telekkönyvezés ügye
s mikorra remélhetni, hogy a bizottmányi bevégzi
már két évvel régebben megkezdett munkáját?
— A kereskedelmi ministeriumnál sürgetni fogja
a kolozsvári városi postajáratok ügye-
ben még mult évben felterjesztett kérésnek telje-
sítését, miután az abban foglalt panaszok, nem
hogy szűnnek, de újabb és újabb alapos okok
mian szaporodnak. — A Pánczél-Cseh közsege
számára kért országos vásár tarthatására az enge-
dély megadására szavazott a kamara.

(—) Tűzvészek. F. hó 4-én Pesten a József-
városban nagy tűz volt, mely alkalommal a leg-
utóbb szervezett tűzoltó-egylet kitűnő szolgálatot
tett, a tűz minden erőfeszítés dacára éjjeltől d. u.
3 óráig tartott. A Máramaros Szigettől fél
óra fekvő Akna-Szlátina szintén a hó 4-én tűzvész
által fenyegetett. A sotelep legnagyobb épülete
a cseréppel fedett háromemeletes gőzmalom leégett.
A tűz éjjel tütt ki. Az izzó melegek lepatogó
fedél cserepek miatt, minden közelítés lehetetlen-
vált. A malom az állam volt s a kár 80-
100,000 frt. Bécsben pedig a palakövel és pléb-
vel fedett monumentális Wiedeni nagyszertő-kórház
égett le a beteges „sikerült” idején megmenteni.

önök, hogy a jó borviszes székely atyafiak miként
bámulnak rajta! Épen jelen voltam tegnap, midőn
M. F. közkedvességtől barátunk (ki naponta több-
ször meglátogatja a gróft) kérdezte az atyafitól:
„hiszi e kelmed, hogy az valóságos, élő fej?” „Nem
én ugyan” lön a felelet. „Hogyan hibeti hát, hogy
nem az, mikor eszik, iszik s még ásit is?” „Az
sem hiszem” lön a felelet. „De hát ugyan mit hisz
arról a főről” sürgette barátunk? „Én semmit sem
hiszek — lön a válasz — csak azt, hogy hunczvt
a német.” — Egy másik székely menyecske pedig
megszólította a fejet: „Hát házas e kelmed?” „Nem
én, hanem leszek” felelt a fej. „Ugyan ki az a
bolond, a ki kelmedhez megy férjhez, sürgeté a
menyecske?” „Csak akad valaki — választott amaz
— ugy hiszem te is eljőnél hozzám” „No én ugyan
nem — választott a nő — ha fején kívül egyebe
semmi sincs, csak pénze!” És még számos ehez
hasonló kedélyes párbeszéd tárgya a festéklüki
fej, melyet tegnap nagy csapás ért. Valaki az asz-
tal lába alá hajtott egy bab szemet, mire valami
eltört, mondják, hogy tűkör, és Luxemburg gróf-
nak a cipője is eltört. Roppant casus! A ta-
lány meg lett fejtve! Hanem a gróf sem volt rest,
nem hagyta soká nevéttelni magát, csakhamar fe-
jetlen- és lábatlanul lett. Sokkal nagyobb zajt idé-
zett elő ennél a Jördens Eleonora kisasszony szom-
bati hangversenye. Ki az a Jördens Eleonora? Ő
zongora- és ének-művész. De, mondják, ép oly
jól játszik hegedűn, hárfán, gordonkán és helico-
non, mint a két elsőn. El voltak arra is készülve,
hogy ha „újrázzuk” mindazokon produkálja ma-
gát. Azon a nap semmiféle hangszert sem mert
senki kölcsön adni. Elég is volt ennyi a jóból. Na-
gyon zavarta a hangversenyt az, hogy ugyanazon
időben a szomszéd szobában valami vándor komé-
diások is előadást tartottak a „bourgeois” számára.
Nem lehetett eltüntetni őket, mert ugynevezett
„Stammgastok” voltak. Rettenetes kontrasztja volt
a zenének a mit ott adtak elő Zeigselén Jeromos
úrnak. Seprő tánc és állati hangok utánzásával
kaczagatták extra közönségeiket a magasban. Hang-
versenyző kisasszonyok jobban meg kellett volna
az időt választania. Hanem, az estélynek volt ám
egy valódi fénypontja is. Mentovich Gyula a fiatal
hegedűművész adta elő Ernst elegiáját, melyet
hosszasan tartó zajos taps és éljenzés követett.
Egészen fölvilanyozta a kedélyeket. Az első hang-
verseny ez idén nem a legjobban tütt ki, hanem
annál többet ígérnek a többiek. Szász Béla bará-
tunk és a közkedvességtől Mentovich Gyula rendez-
zend nemsokára egyet, a tanodai olvasó-könyvtár
javára, mely bizonyára minden tekintetben szebb
eredményül lesz. Még valami zongora-hangverseny-
nyel is fenyegetnek, melyet egy helybeli zongora-
tanító rendezne, hanem addig még sok viz lefolyik
a Maroson. Majd, annak idejében mindenikről re-
ferálunk. *)

Hatósági élet.

S. Szt. György, marcius 6 kán, 1870. —
F. hó 3. és 4. én Háromszéken is lefolyt a rendes
évi négyedek képviselő bizottmányi gyűlés, mely
annyira népes volt, mennyire az 1857. júliusit ki-
véve egyik sem. Növelte a közügyek iránti érde-
keltséget az engedélyezett dülő segéd- és egy
aljegyzői állomásra történt választás is.

Nevezetesebb tárgyak nem igen fordultak elő.
A törvényezikkek szokott kihirdetése és a felsőbb
rendeletek tárgyalása után, a keblí fonyek körül
történt intézkedések között igen fontos azon hatá-
rozat, mely a gróf főb. bíró ur ő mltsága előrelátó
intézkedése folytán a tisztségnek azon javaslatát
elfogadta, miszerint a düllei és dülő-segédi köte-
lességeket külön és együttes eljárásokra nézve
körvonalozta s így más székék és megyékben za-
vart előidézett kezelési ügymenetekben már előre
egy szabályos eljárásnak menetét megkönnyítette.
Nem kevésbbé közérdeklő volt az erdők kezelésére
vonatkozó helygimnászteri leirat következtében egy
szakbizottságnak szabályok készítése végett lett ki
nevezetése, s azon intézkedés, hogy addig is a
közigazgatás által minden erdő pusztítás, ugy mar-
hák mint emberek által is, erőlyesen akadályoz-
tassék meg. Továbbá, a lótenyésztés ügyében ho-
zott azon határozat is, mely szerint az 1. és 2.
éves méncsikóknak szabadon leendő bocsátása 3
o. é. frt. büntetés terhe alatt bétiltatott, s mely
büntetés ismételt esetekben kétszeresödhetik is; a
közsegi és magány ménekek fedezésrei használata
csak is a lótenyész-bizottság engedélyezésével
rendeltetett el.

A választások foganatosításának tárgyalásánál,
egy képviselő bizottmányunkat már rég nem látó-
gatott, „kákán is bogot kereső” bizottmányi tag
felszólalása kissé élénkebb vitára adott alkalmat.
Ugyan is, még a mult év közepén egyik árvi
jegyzői hivatali tisedésben jövén, az arra követ-
kezett legközelebbi képv. bizott. elé választás vé-
gett ki is tüzetett; azonban a képv. bizott. tekin-
tetbe véve azt, hogy azon állomás úgy is csak
ideiglenesen leendő választás utján is bétölthető a
törvényeszeknek küszöbön álló kinevezés utján
szervezéséig, ezen állomásnak helyettesítés általi
betöltésére gróf főkirálybíró ur ő mltságot kérte

*) Elvárjuk és köszönettel vesszük.
Szerk.

fől. Ezen intézkedés megváltoztatása és az árvi
jegyzőségek választás utján bétöltése indítványoz-
tatott a fenemített bizott. tag által. Ezen tárgy
azonban az indítványok sorában leendő tárgyalá-
sra halasztatván, midőn szavazásra kitűztetett a
nagy többséggel szemben csak két tag által pár-
toltatott az, s így az indítvány elesvén, alkalomul
szolgált, az eddig is használt óvás és folyamodás
megtételére a többséggel szemben.

Mi a választást illeti, az nagy érdekeltséggel,
de teljes rendben folyt le. A jelöltek száma nagy
volt, s így nem csoda, ha Sepsiben két, és Orba-
iban egy dülő segédi állomásra, az általános több-
ség hiányában, szorosabb választások történtek.

Aluta.

Vidéki levelezés.

Torda, március 9. 1870. — Tordai posta-
mester V. Ó. háza körkörösének egy része, márcz.
4. kén délután 2 és 3 óra között, leomlott — két
egyént: a gerendi kovácsot, nős embert és apát
és egy napszámot agyonzúzott.

Csalatkozik a t. olvasó, ha azt hiszi, hogy
ezen falnak leomlása valakit Tordán meglepett.
Koránt sem. Hogy e fal muibatatlanul le fog om-
lani, azt a tordai rendőrségnek 9 év óta kellett
tudnia; mert V. Ó.-nek szomszédja Sz. G. 1861.
év óta többször panaszkodott a tordai rendőrségnek,
sokszor figyelmeztette a tordai előjáróságot és
számaltalozó sürgette a dülő félben lévő fal le-
szedését; de mind hiában.

A tordai rendőrség bűnös mulasztásának ez
úttal két emberélet esett áldozatul. Kérdés: ki fog
gondoskodni az agyonzúzottak hátrahagyott csalá-
djairól, a gerendi kovácsnak érdekes állapotban
lévő nejeiről, a szilteendő gyermek tartásáról és
annak neveléséről? Ha a tordai rendőrség Sz. G.
panasza következtében, a leomlott falat maga ide-
jében leszedeti, mire 9 hosszú év alatt csak reá
ért, ez esetben nem történne volna meg e kebelrázó
szerecséltenség. Március 4-kén történt, és a még
le nem omlott fal omló félben lévő része még mind
ninosen leszedve; pedig a meghajlott fal közelében
egy kút van. Ha a még fennálló fal — melynek
leomlása bizonyos — akkor talál leomlani, midőn
a fal közelében lévő kútból vízet merítnek, a víz-
merítő menthetetlenül elvesz, eltemetetik.

A kormányak elodázhatatlan kötelessége, két
halál okozóját kérdőre vonni, megbüntetni,
erkölcsi kötelessége annak vagyonából
az elmaradtak tisztviselési ellátásá-
ról gondoskodni. A kormánytól, mint
ilyentől, annak kötelessége s igazság-
szeretetétől, a felhozott intézkedések-
nél kevesebbet várni nem lehet, nem
szabad.

E felette tragikus eset eszembe juttat egy
komikus jelenetet, mely történt nemes Torda vá-
rossában, Krisztus Urunk születése után az 1861.
vagy 1862-dik évben. A tordai reformátusok pi-
aczi temploma mellett lévő torony, elvesztette egyen-
súlyát, leomlásával ijesztette volna a tordaiakat, ha
a tordaiak általán félték volna. A tordaiak isten-
félő nép lévén, nem félték; nem félték azért sem,
mert ha nem is látták, de hallották, hogy a pisai
torony is félre van dőlve és mégis áll. Végre a
leomló félben lévő toronytak fedele leszedett, de
magát a falat nem szedték le, pedig nem a fedél,
hanem a fal volt leomló állapotban. Meltőztassék
a t. olvasó nem mosolyogni; mert előbbi állításom
való és nemesak humor. Utóvégre a fedelétől meg-
fosztott vén torony megbúsulta magát és szintén
leomlott. Leomlott pedig egy szombat és vasárnap
közti éjszaka. Az öreg torony becsületesebb volt,
mint mennyi előrelátást, okosságát tannított a tor-
dai tanács; mert a tordai előjáróság elmulasztotta
a toronyt maga idejében leszedetni, a torony ellen-
ben elég becsületes volt — nem akarván szeren-
caétlenséget okozni — éjszakának idején dőlni le.

A torony kőfalának is azonban csak fele dől
volt le. A tordai ember jól eszik és jól iszik; de
e lucullusi két foglalkozáson kívül nagyon főseny.
A félig leomlott toronyt ahoz érő ácsok által ké-
szítendő állásokkal körülvenni és a falat kömive-
sek által leszedetni, igen költséges műletnek talá-
tatott. Hozattak tehát az itteni sóknaról egy má-
la kőlelet, ezt hozzá kötötték a torony fennmaradt
romjainak tetejéhez, belefogódzott isten tudja hány
tordai polgár s eget rázó kiabálással húzták, húz-
ták; de a fal nem mozdult. És ez helyesen volt
igy, mert ha a fal leomlik, a működő és bámész
közönségnek egy része drágán fizeti meg az okta-
lan takarékoskodást. Később kormányi intézkedés
folytán e torony romok szakértők által leszedettek.

Abderai.

— „Székelyföld” című munkám Maros
székely tárgyaló IV-ik kötete éppen most került
ki sajtó alá; de mivel az erdélyi részbe menő
példányokat, a nagyon terhelő postadíjak meg-
gazdálkodása tekintetéből, kénytelen vagyok Ko-
lozsvárig kereskedelmi uton küldeni, azért tisztelt
erdélyi előfizetőmet pár héti türelemre kérem fel,
mely idő alatt illetékes példányait hiba nélkül
meg fogják kapni. Orbán Balázs.

(—) A második redonti felolvasáson Török
Aurél, a „szív hatalmának életleni okait”, Szász
Domokos, „képek a nőnem történetéből”, Pap Mik-
lós a „Ceres csavargósa a dec. 2-iki viharban”
dolgozataikat fogják felolvasni.

(—) A „Hilária” dalegylet mult szombat esti
bohóc estélye nagy közönség előtt igen kedélye-
sen folyt le. A dalestély éjjelig tartott, azon túl
táncra kerekedett a fölvilanyozott fiatalok, mely
csak 3 óra felé ért véget.

(—) Maros-Vásárhelytől egy Jördens Emilia
nevi hajdon művész nő közelebből zongora és
ének hangversenyt adott. Az első próba rozslu tütt
ki, azon szándékától, hogy még egyszer föllepjen
elállott.

(—) Szigeti József „Mérget ivott” című új
vigjátéka e hó 11-kén került először színe Pesten.
A fővárosi lapok egyáltalán közepesnek tartják.

(—) Wagner Richard „Meistersinger” című
új operája, a hannoveri színházban, egymásután
kétszer került színe. Nagy tetszést aratott.

(—) A bires Karagyorgyevisi pör nemsokára
ismét folytatmba jó. Azért szünetelt oly sokáig,
mert többrendbeli tanúkihallgatásra volt szükség,
kik Belgrádban laknak.

(—) A miniszterium rendelkezése folytán,
minden honvédszászálójnál tornaiskolát fognak ál-
lítani.

(—) Borzasztó tragicus eset jött napfényre
közelebből az old ford-rad utcában, Londonban.

Egy házat ugyanis, miután néhány nap óta senkit
sem láttak ki és bemenni kapuján, rendőrileg fel-
törték és kikutatták s az egyik szobában a ház
lakóit, egy házaspárt a földön halva találtak. Egy
mákonny tartalmu üveget kaptak meg ottan, s egy
serpenyőt szénnel, miből gyanítható, hogy a halált
ezen eszközök okozták. A hátrahagyott levelekből
kiderült, hogy mindketten öngyilkosok lettek.

(—) Pesten közelebből egy értékes tárgya-
kat tartalmazó bűrdönt loptak el, és midőn a ká-
ros es esetet bejelenté a kapitányságnál, már hű-
vösön is voltak a jó madarak. Követendő szép
példa! Ajánljuk rendőrségünk figyelmébe.

(—) Moschelles Ignác világhírű zeneszerző
e hó 10-én Lipcsében meghalt.

(—) A Siam ikerének csaknem versenytár-
suk akadt. A pesti születési körödrában egy nő,
két özszenőt gyermeket szült, kik a szülés fo-
lyama alatt még éltek, hanem azután csakhamar
meghaltak. Sok bámulója volt e ritkaságnak.

(—) A mult szombaton éjjel a Losoncz észak-
ki vaspálya pézelei indóháza előtt nagy vasuti ös-
szelőközés történt. Több mint tíz teherkocsi zuza-
tott össze. Emberhalál nem történt.

(—) Az alakulandó önképző zene-egylet Ra-
uchleintner Antal vezetése alatt havonkénti nyilván-
os előadásokat szándékozik rendezni, a zenekör
alakjára, s vasárnap mártius 20-án délután 4 óra-
kor a helybeli vígadó teremben az első nyilvános
hangversenyt tartandja teljes zenekarral a zene
minden ágából, melyre minden zene kedvelő tisz-
telettel meghívatik. A műsorozatot közelebbi szá-
munk hozandja.

— Argyil herceg adománya a m. kir. egye-
tem részére. Az angol kormány néhány év óta
„The people of India” cím alatt egy nagyszerű
néprajzi diszmlvet ad ki, mely a kelet indiai nép-
életből több mint ezer fényképet is hoz. A ml
csak 100 példányban állítatik ki. Eddig négy kö-
tet jelent meg, melyet még négy fog követni. Vám-
béri egyetemi tanár, kit az angol kormány kelet-
indiai osztálya kiadványaiából már többször meg-
tisztelt egy egy példánnyal, tudakozódván, miként
lehetne ő művet, mely könyvkereskedésbe soha
sem fog jönni, megszerezni, azon örvendetes vá-
laszt nyerte hivatalos uton, hogy bár e ml magá-
nosoknak nem adatik, mégis a jelenlegi keletindiai
miniszter Argyil herceg örömmel fog küldeni, a
m. kir. egyetem részére egy példányt. Négy kö-
tet, mely a legnagyobb eleganciával és díszszel
van kiállítva, a napokban Vambéry címzet alatt
meg is érkezett Pestre, és nyilvános használat vé-
gett átadott az egyetemi könyvtárnak. Argyil
herceg e nagylelkű adománya annál méltóbb leg-
teljesebb elismerésünkre, minthogy tudnunkra a
magyar egyetem először, s lehet egyedül részeselet
e kitüntetésben.

KÜLFÖLD.

Páris, mart. 11. A törvényhozó-testben Jules
Simon általános szavazatjogot kívánt a gyarmatok
számára, miként az Franciaországban van. A ten-
gerészeti miniszter ezt mondá: a választott gyarmati
tanácsosok kérdése elvileg kedvezően döntött el.
A kormány egy csoport törvényjavaslatot készít elő,
melyek egyes törvények alakjában fognak előterjesz-
tetni, ha az alkotmány 27 ik pontja meg lesz változ-
tatva. A kamra hosszú vita után elfogadta a bizottság
azon indítványát, hogy több egyen képviselő által
beadott törvényjavaslat elvetessék. Erre a kamra
nyolcz napra felfüggeszté üléseit.

Az angol alsóházban az ir földbirtok bill má-
sodik olvasása fölötti vita folytatattván, Magnire azt
állítja, hogy a javaslat nem gondoskodik eléggé a
bérlo oltalmáról, ki legtöbb esetben az egyezkedésnél
a földbirtokos kényétől függ. Ő nem ellenzi a bill
bizottmányi tárgyalását; de — szerinte — abban tete-
mes módosításokat kell eszközölni. A vita további
folyamában résztvettek az államügyész Moore-Reed,
O'Donoghue, Henley, stb. A vita folytatása, — Wil-
son Potten ezredes indítványára — másnapra ha-
lasztatott.

London, mart. 11. Az alsóház második olva-
sásban 422 szóval 11 ellen elfogadta az ir föld-
birtok billt.

A spanyol cortes gyűlés többségnek f. hó 6-án
tartott értekezleten elhatározották, hogy egy, a cortes
gyűlés 3 tőredékéből választott 15 tagból álló bi-
zottmány neveztesék ki, az organicus törvények elő-
készítése végett. A királyválasztás kérdése későbbre
fog halasztatni.

Berlin, mart. 12. Az éjszakai szövetegység...

Bukarest, mart. 12. A kormány javaslatot...

Konstantinápoly, mart. 11. A pápai követ...

Skutari, (A bánia) márc. 3. Dervis basa...

KÖZGAZDASÁG.

Cséplőgép emberéről.

Egy pár évvel ezelőtt az erdélyi gazdasági...

Munkában látván a gépet, nekem kielégítő...

Midőn nálam már néhány napig használták...

meg a gép működés közbeni megtekintésére; a kik...

A cséplés eredményéről készített beadványom...

Kötelességet teljesítek úgy a gazdasági egy-

A gépet két erős ember helyiből tovább moz-

Nálam a decemberi napokban kilencz kalan-

Egy héti cséplés eredményét egy közönséges...

szállítva. Ez közepes birtoku mezei gazdáinkra...

Szentgyörgyi.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Földterhentesítési kötvények: Magyar 78.75.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Kolozsvárt, márcz hó 1870.

A magyar Archeologia és a kolozsvári várkastély.

Ezen cím alatt hozott a „B. Pesti Közlöny”

1. a hidkapu lerombolása barbár tény; 2. hogy néhány simplex iparos, mint érdekelte, tehát...

Vártam, hogy illetékesebb toll felelend e cikkre; de minám az nem történt, kesztyűbőrt és...

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

gyobb nevezetességeket is, mint kapukat és bá-

Mellözve azt, hogy köfalak és merev szü-

Czikkiró azzal vádol, hogy Burkosországból...

Czikkiró névszerint emlit fel hét polgárt azok...

473. 1870.

(123)

(3-3)

Hirdetmény.

A m. kir. központi sőtletli igazgatóság a nagy váradi, belényesi, és széplaki...

NEM HIVATALOS.

FEHÉR MELL-SZÖRP (weiser Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tisztii főorvosok által igazolva,

mindennemű idült köhögések, mellfájások, nátház, elévült re-

Egy kisebb üveg 60 kr., nagyobb üveg 1 frt.

Mayer G. A. W., gyáros Breslauban.

Kapható: Kolozsvárt, Binder K. gyógyszerésznél belső monostorteca a Redout során.

(95)

(5-20)

Isten áldása Kohn-nál Bécsben!!

Váltóiroda, tőzsde- és sorsjáték-iroda.

Váltóiroda.

Sorsjáték-iroda. Sorsjegyek és igérvények minden húszra...

Sorsjegyek részletfizetésre. 1864 ki igérvények 3 frt.

Tőzsde-üzletek, mintegy 500 frt. letétemény mellett minden egyes tőzsde zárásra, az az 5000...

Kohn József és Társa,

Pénzváltó, Bécs, Stadt, Schottengasse N. 6.

Megjelent és már kapható: Kolozsvárt Stein J. Pesten Mach és Stein

könyvkereskedésében:

Gr. Széchenyi István

világhírű

„BLICK”-jének magyar fordítása.

Közl. K. PAPP MIKLÓS

I-ső füzet 50 kr.

Egességi könyvtár. I. kötet.

A husevés

az ösztön, az ész, a lelkiismeret a vallás-történelem és a természettudományok itélőszéke előtt.

Árny és fény.

Irta MIKSA GYÖRGY, ajánlva hazánk minden nemesért buzgó delnőinek.

Marosszék ismertetése.

Irta kisbacsoni Benkő Károly 1860—61-ben. Szerző felkérése folytán kiadták: nagy-kedei Fekete Sámuel nyug. kir. udv. tanácsos és Simon Elek ügyvéd.

Ára füzve 2 frt 20 kr.

JÓKAI MÓR.

A kőszivü ember fiai.

Regény hat kötetben. Ára 6 frt.

Papok tüköre,

a r. kath. egyház vakbuzgalmának történeti emlékei. Corvintól.

Ára 2 frt 60 kr.

A szolgabírák és esküdtek kézi-könyve,

utmutató minden a szolgabírák és esküdtek által eszközözendő törvénykezési s közigazgatási eljárásokban, iromány-példákkal a legújabb törvények, s az új polgári perrendtartás alapján, átdolgozta KASSAY ADOLF.

Ára 2 frt 40 kr.

Unitarius írók a XVI. századból.

I-ső kötet:

A nagyváradi Disputatio.

Kiadják: Nagy Lajos és Simén Domokos, tanárok.

Ára füzve 1 frt 36 kr.

Telyes Magyar-Román Szótár.

Irta Baritiu György.

Ára füzve 3 frt 20 kr. Kötve 3 frt 70 kr.

A „Magyar Polgár”

nagy naptára

1870-dik évre.

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS.

Teljes tisztii címűtár s a Királyhágón inneni vásárok pontos jegyzékével.

Ára 1 frt o ért. Postán küldve 1 frt. 5 kr.,

mely vagy készpénzben beküldendő, vagy posta utánvétel útján megrendelendő.

Gazdasági zseb-naptár

1870-re.

Szerkesztő KODOLÁNYI ANTÁL. Ára 1 frt. 80 c. Alá - BCU Cluj-Napoca.

(133)

(1-3)

Haszonbér.

Frendel Déneznek Kolozsvártól két-óránnyira országút mentén, attól 1/4-ed óránnyira fekvő dezmeri özszes birtoka, (mely az erdők kivételével áll 151 hold szántó, 94 hold kaszáló, 1 hold szőlő, 12 hold legelőből) 1870 év Szent-György napjától kezdve kiadó.

Értekezhetni a tulajdonossal Vizaknán, akár Kolozsvárt Tompa Károly ügyvéddel sétatérutca 3 szám.

(134)

(1-3)

Haszonbéri hirdetés!

Az ugynevezett közepkapuban a veres fogadó mellett, a „ZÖLD KOSZORU” című vendégházad, haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet helyben a tulajdonossal, 413 sz. alatt.

(103)

(2-3)

Kovács András-féle kitünő

jó ékek kaphatók Csiszár Mihály-nál Kézdivásárhelyt alábbi árokkért: 1 darab öntöttvas fövel 3 számú taligával együtt 25 frt.

1 darab öntöttvas fövel taligával együtt 4 számú 24 frt.

1 darab kovácsolt vasból (székely-éke) taligával együtt 24 frt.

(64)

(6-6)

Valódi francia Cognac

eredeti áron kapható:

FOLLY és HUTFLESZ bizományi raktárában Kolozsvárt.

Egy palack ára 2 frt.

„ ” legalább 12 palack

egyszerre megvételénél 1 frt. 80 kr.

(82)

(6-12)

Belgiumi Parafin-Kenőcs

(sárga és kék)

Gépolaj (olaszországi faolaj.)

Kenőolaj (savanytalan repceolaj.)

Moderateur lámpaolaj.)

Petroleum amerikai.)

Ligroin.

Parafin és Stearin-Gyertyna.

Kátrány (veres és fekete, tetőzetek festésére.)

Szurk.

Gyanta.

Kufsteini Cement.

Gyapjumszuszor.

Gállező.

Angol gabnazzások

és egyéb cikkek legjobb minőségben és leg-
jutányosabb áron kaphatók.

Singer Henrik

Koroskedésben, PEST, váci-út 58. szám, a
Balassa-féle ház közelében.

Mindenféle löhère, takarmány répa, és
egyéb vetőmagvakat kívánatra bizomány-
képen díjmentesen vásárolk be a legelső
kézből, s eredeti számlákkal szolgáltok.

Árjegyzékek bérmentesen küldetnek.

Levelézés magyar és német nyelven.

